

**Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Specifieke Lerarenopleiding
Vakdidactiek Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2017-2018**

**TAAK VAKDIDACTIEK II
TAAK DIDACTISCHE EXCURSIE
HERINNERINGSEUCATIE
KEMMELBERG**

Door Pieterjan De Schryver & Ahlam Youssfi

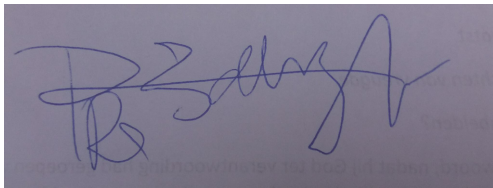
Joke Bekaert
Ellen Haerens
Prof. dr. Valcke

Inzagerecht

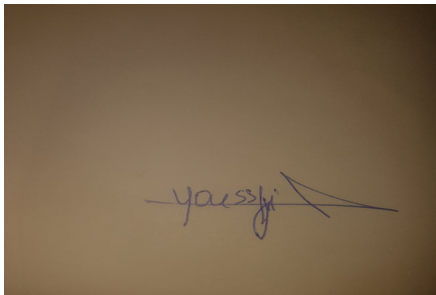
Ondergetekenden, Pieterjan De Schryver en Ahlam Youssfi, geven hierbij toelating aan derden, niet-behorend tot de vakdidactiek Politieke en Sociale Wetenschappen, om hun taak in te zien.

Datum en handtekeningen,

6 juni 2018

.....

.....

Deze toelating geeft aan derden tevens het recht om delen uit de taak te reproduceren of te citeren, uiteraard mits correcte bronvermelding.

Inhoudsopgave

Inhoud

Inzagerecht	2
Inhoudsopgave	3
Algemene inleiding	5
Specifieke inleiding streek rond Kemmel	6
Werkvorm 1: Kemmel en de Eerste Wereldoorlog	7
Specifieke inleiding Commandobunker	8
Werkvorm 2: Kemmel en de Koude Oorlog	9
Bijlage A: lesbundel voor de leerlingen Werkvorm 1	10
Referentiekader	10
“De Kemmelberg - Koers als Oorlog” van Willie Verhegghe	11
Opdracht 1	12
Opdracht 2	13
Inleiding spelvorm.....	14
Bijlage C: lesbundel voor de leerkracht Werkvorm 1	15
Referentiekader	15
“De Kemmelberg - Koers als Oorlog” van Willie Verhegghe	16
Opdracht 1	17
Opdracht 2	18
Inleiding spelvorm.....	19
Bijlage X: lesbundel voor de leerlingen Werkvorm 2	20
Referentiekader	20
Inleiding spelvorm.....	21
Opdracht 1	22
Opdracht 2	23
Opdracht 3	24
Eindopdracht	25
Bijlage Z: lesbundel voor de leerkracht Werkvorm 2	26
Referentiekader	26
Inleiding spelvorm.....	27
Opdracht 1	28
Opdracht 2	29
Opdracht 3	30
Eindopdracht	31

Bijlage Y: groepsverdeling Werkvorm 2.....	32
Bibliografie.....	33

Algemene inleiding

In het kader van herinneringseducatie werden twee werkvormen ontwikkeld, met elk een politieke invalshoek. Beide werkvormen dienen tijdens de excursie te worden uitgevoerd, hoewel er bij beide werkvormen tevens delen zijn die vooraf (introduceren onderwerp excursie) en achteraf (reflecteren ervaring excursie) in de klas zullen behandeld worden.

De eerste werkvorm heeft als doel om de link duidelijk te maken tussen de streek rond Kemmel en de Eerste Wereldoorlog. Voor dit deel van de excursie wordt met de leerlingen een bezoek gebracht aan het Frans militair massagraf op de Kemmelberg, nl. het Ossuaire Kemmelberg. Na dit bezoek wordt het educatieve spel “Kemels op de Kemmel” gespeeld. De leerlingen worden in verschillende groepjes van 2/3 personen verdeeld en deze groepjes moeten 10 vragen over de Eerste Wereldoorlog en de streek rond Kemmel trachten juist te beantwoorden en aldus geen ‘kemel te schieten’. Het groepje dat de meeste vragen juist heeft beantwoord en van zo weinig mogelijk jokers gebruik heeft gemaakt, “wint de Eerste Wereldoorlog”. De vragen die de groepjes trachten juist te beantwoorden, zorgen voor kennisoverdracht over de Eerste Wereldoorlog naar de leerlingen toe. Om de herdenking en beleving van de Eerste Wereldoorlog te verduidelijken, wordt voorafgaande aan de excursie het gedicht “*De Kemmelberg - Koers als Oorlog*” van Willie Verhegghe in de klas besproken. Na de excursie dienen de leerlingen zelf een gedicht te maken over wat ze geleerd hebben uit de excursie.

De tweede werkvorm heeft als doel om de link duidelijk te maken tussen de streek van Kemmel en de Koude Oorlog. Voor dit deel van de excursie wordt met de leerlingen een bezoek gebracht aan de commandobunker van Kemmel. Tijdens dit bezoek wordt het educatieve spel “De Spion” gespeeld. De leerlingen worden hierbij in 2 groepen verdeeld en deze 2 groepen zullen het in 3 opdrachten tegen elkaar opnemen. Op de bus trekt iedere leerling een kaartje die verwijst ze dan tot welke groep (‘Kapitalisten’ of ‘Communisten’) ze behoren en welke rol (‘Trouwe Kapitalist/Communist’ of ‘Spion voor Communisten/Kapitalisten’) ze krijgen. Per gewonnen opdracht, krijgt de groep een extra tip om de finale vraag te beantwoorden die dan leidt tot de overwinning. De groep die de finale vraag het snelst juist beantwoord, “wint de Koude Oorlog”. De opdrachten die de groepen tot een goed einde moeten brengen, zorgen voor kennisoverdracht over de Koude Oorlog naar de leerlingen toe. Voorafgaande aan dit educatief spel in de commandobunker zelf, zullen de leerlingen reeds een fragmentje op YouTube bekeken hebben betreffende de commandobunker van Kemmel.

Specifieke inleiding streek rond Kemmel

De Duitse opmars tijdens de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen in het najaar van 1914 liep vast in de streek rond Ieper, de heuvels in deze streek vormden de laatste natuurlijke hindernis richting de kust. De geallieerden wilden de Duitsers hier tegenhouden en teruggedrijven, aangezien de havens van Duinkerke en Calais strategisch gezien primordiaal waren voor de slagkracht van de geallieerden.

De Amerikaanse deelname aan de Eerste Wereldoorlog en de Russische Oktoberrevolutie zorgden ervoor dat de Duitsers in het voorjaar van 1918 alsnog trachtten om de kust te bereiken om de havens in handen te krijgen. Tijdens het Duitse Lenteoffensief boekten de Duitsers een enorme vooruitgang. Op 16 april 1918 stootten de Duitse troepen in korte tijd door tot aan de voet van de Kemmelberg. Deze zogenoemde Slag om de Kemmelberg, die overigens niet tot de gehoopte doorbraak naar de kust leidde, eiste meer dan 5.000 levens.

Heden ten dage bevindt er zich op de Kemmelberg een Frans militair massagraf met de stoffelijke resten van 5.294 gesneuvelden (uitsluitend Franse officieren, onderofficieren en soldaten), nl. het Ossuaire Kemmelberg. Op de top van de Kemmelberg staat een monument opgedragen aan de 32ste Franse divisie, het Monument Aux Soldats Français (in de volksmond "Den Engel").

Werkvorm 1: Kemmel en de Eerste Wereldoorlog

Vooraf in de klas wordt er een klassikale bespreking gedaan rond het gedicht *“De Kemmelberg - Koers als Oorlog”* van Willie Verhegghe, over de analogie tussen de wielerskoers Gent-Wevelgem en de Eerste Wereldoorlog. Hierbij worden vragen besproken als “hoe maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?”, “waarom maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?”, “wat vinden jullie van deze analogie?” ... Op deze manier worden de leerlingen aangezet tot abstract en kritisch denken over dit materiaal. De bespreking van dit gedicht is als voorbereiding op een excursie naar het Frans militair massagraf Ossuaire Kemmelberg. Op deze locatie krijgen de leerlingen 20 à 25 minuten de tijd om indrukken op te doen over het massagraf.

Op de bus wordt het referentiekader klassikaal ingevuld. Voor aankomst aan het massagraf, wordt aan de leerlingen het spel toegelicht dat voor deze werkvorm werd uitgewerkt en wordt de klas in verschillende groepjes verdeeld van 2/3 personen.

Na de excursie krijgen de leerlingen de opdracht om tegen de volgende les zelf een gedicht te maken over wat ze op de excursie geleerd hebben. Dit gedicht brengen zij in de volgende les naar voor.

Het doel van deze werkvorm is dat de leerlingen de Eerste Wereldoorlog kunnen situeren. In welke periode speelde zich dit af, wat waren de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog, ... Dit alles geschiedkundig kunnen verklaren en de hedendaagse consequenties ervan kennen. Op 11 november 2018 zal het 100-jarig jubileum gevierd worden van de wapenstilstand die het einde betekende van de Eerste Wereldoorlog, een ideaal moment voor een hedendaagse reflectie op de voorbije eeuw.

Specifieke inleiding Commandobunker

De commandobunker van Kemmel is een grote militaire ondergrondse bunker, gebouwd naar aanleiding van de Koude Oorlog. De bunker bevindt zich op het hoogste punt van West-Vlaanderen, namelijk de Kemmelberg. De bunker was decennia lang één groot geheim.

De commandobunker werd gebouwd in 1953 door België, Nederland, Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, in het kader van het Pact van Brussel. Het maakte deel uit van het defensieplan tegen potentiële communistische dreigingen.

De Koude Oorlog startte vrijwel meteen na de Tweede Wereldoorlog. Het werd een periode waarin Europa letterlijk en figuurlijk verdeeld werd tussen twee wereldvisies. Aan de ene kant was er het kapitalistische Westen onder leiding van de Verenigde Staten en aan de andere kant het communistische Oostblok onder leiding van de Sovjet-Unie. Beide grootmachten probeerden elkaar voorbij te streven op verschillende domeinen zoals economie, politiek, ideologie, ... Dit had tot gevolg dat er een militaire competitie - wapenwedloop - was tussen de twee blokken. De Koude Oorlog is echter nooit tot een rechtstreeks gewapend conflict gekomen tussen de twee blokken, daarom spreken we dan ook van een 'koude' oorlog.

De commandobunker had als functie het coördineren van de West-Europese luchtverdediging, echter heeft de bunker deze functie nooit vervuld. Wanneer de bunker helemaal af was, stond de technologie dankzij de NAVO al veel verder. De bunker is wel tot midden jaren '90 gebruikt als commandopost tijdens grootschalige oefeningen. Tijdens de Koude Oorlog heeft het Belgisch leger zich daar voorbereid tegen een eventuele invasie vanuit het Oosten. Indien er een aanval zou zijn geweest, zou de bunker gebruikt zijn als centraal knooppunt door de NAVO voor de Benelux. Alle militaire acties zouden vanuit de bunker gecoördineerd worden.

In 1989 viel de Berlijnse muur, dit betekende het einde van de Koude Oorlog. Dit betekende eveneens het einde van de functionaliteit van de commandobunker. Lange tijd werd er niets meer gedaan met de bunker, maar begin jaren 2000 besloot men om de bunker om te vormen tot een officiële historische site. Het is ingericht als een getuigenmuseum en wordt momenteel beheerd door het Koninklijke Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis. Men kan de commandobunker gaan bewonderen op beperkte openingsuren.

Werkvorm 2: Kemmel en de Koude Oorlog

De commandobunker werd gebouwd naar aanleiding van de Koude Oorlog en had een duidelijk militair doel. Het is interessant om binnen de context van deze taak gemaakt de commandobunker vanuit een politieke invalshoek te bekijken. Het is interessant om te onderzoeken hoe het er in het verleden zelf aan toeging, maar ook om te bekijken welke gevolgen de Koude Oorlog heeft gehad op de huidige internationale politiek.

Voor de tweede werkvorm hebben de leerlingen voorafgaande aan de excursie een fragmentje op YouTube bekeken, nl. *“Publiek geheim - De commandobunker onder de Kemmelberg”*. Enkel ongeveer de eerste 15 minuten zijn relevant voor deze opdracht. In dit filmpje wordt de Koude Oorlog en de bouw van de commandobunker duidelijk besproken. De bedoeling van het bekijken van dit filmpje is dat de leerlingen de nodige voorkennis hebben opgebouwd om de opdrachten tot een goed einde te brengen, eenmaal aangekomen in de bunker. Het bekijken van het filmpje is aangenamer voor de leerlingen om de nodige kennis te verwerven en de werkvorm te kunnen maken, dan om deze informatie gedoceerd te krijgen.

Het doel van deze werkvorm is dat de leerlingen de Koude Oorlog kunnen situeren. In welke periode speelde zich dit af, wat was de oorzaak van de Koude Oorlog, ... Dit alles geschiedkundig kunnen verklaren en de hedendaagse consequenties ervan kennen.

Op de bus richting de commandobunker worden gerichte evaluatievragen gesteld rond het filmpje om te zien wie informatie heeft opgezocht rond de commandobunker en wie niet. Hierna wordt het referentiekader klassikaal ingevuld. Voor aankomst aan de commandobunker, wordt aan de leerlingen het spel toegelicht dat voor deze werkvorm werd uitgewerkt en wordt de klas in twee groepen verdeeld.

Bijlage A: lesbundel voor de leerlingen Werkvorm 1

Referentiekader

Na het bekijken van het YouTube-fragmentje en deze kort te hebben besproken in de bus. Gaan we samen mondeling op de bus de referentiekader invullen.

- **Tijd?**

- **Ruimte?**

- **Domein?**

POLITIEK - SOCIAAL - ECONOMISCH - CULTUREEL (wetenschap - godsdienst - kunst)

“De Kemmelberg - Koers als Oorlog” van Willie Verhegghe

*Hier kwijnen lichamen en wapens verder weg
na de Grote Oorlog die miljoenen wenende mannen
op de knieën kreeg en het bloed van zonen
in bange trage brieven naar hun moeders stuurde,
hier bloeit geen klapproos die verdriet versiert,
hier, in de krater van het Ossuaire Français rust
wat rest van meer dan vijfduizend soldaten,
hun namen door granaatscherven geschraapt.*

*Maar elke nieuwe lente doet vergeten
hoe gruwelijk de strijd hier is geweest:
van Gent naar Wevelgem de wervelstorm
van fel gekleurde renners die zich in een roes
En heftig hijgend over deze helling hijsen,
vloekend om zoveel labeur dat snijdt
als scherp geslepen staal. Tot zij glanzend
in de lenzen van opgehitste camera's
deze steile oorlogsruit aan flarden fietsen*

*Gesneuvelde soldaten, vallende renners:
Ik ruik hun bloed dat tussen de kasseien ligt gestold,
Hoor hun beenderen kraken, verminking en vernieling,
Beroofd van verse lakens en zachte vrouwenhanden,
Amper ademend na de val, als lucifers gebroken.*

*De wereld stond hier pijnlijk voor hen stil
Zoals voor Prudent Marais op 11 november '14
Of voor Clotaire Renard, twee maand later.*

Opdracht 1

Hoe maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?

.....

.....

.....

.....

.....

Waarom maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?

.....

.....

.....

.....

.....

Wat vind je zelf van deze analogie?

.....

.....

.....

.....

.....

Inleiding spelvorm

Hieronder wordt het educatief spel "Kemels op de Kemmel" toegelicht. De leerlingen worden in verschillende groepjes van 2/3 personen verdeeld en deze groepjes moeten 10 vragen over de Eerste Wereldoorlog en de streek rond Kemmel trachten juist te beantwoorden en aldus geen 'kemel te schieten'.

De leerlingen mogen bij het beantwoorden van de 10 vragen 3 jokers inzetten:

- Joker 1: opzoeken op het internet
- Joker 2: 'expert' bellen
- Joker 3: gouden tip ontvangen

Het groepje dat de meeste vragen juist heeft beantwoord en van zo weinig mogelijk jokers gebruik heeft gemaakt, "wint de Eerste Wereldoorlog"!

Bijlage C: lesbundel voor de leerkracht Werkvorm 1

Referentiekader

Na het bekijken van het YouTube-fragmentje en deze kort te hebben besproken in de bus. Gaan we samen mondeling op de bus de referentiekader invullen.

- **Tijd?**

- **Ruimte?**

- **Domein?**

POLITIEK - SOCIAAL - ECONOMISCH - CULTUREEL (wetenschap - godsdienst - kunst)

“De Kemmelberg - Koers als Oorlog” van Willie Verhegghe

*Hier kwijnen lichamen en wapens verder weg
na de Grote Oorlog die miljoenen wenende mannen
op de knieën kreeg en het bloed van zonen
in bange trage brieven naar hun moeders stuurde,
hier bloeit geen klapproos die verdriet versiert,
hier, in de krater van het Ossuaire Français rust
wat rest van meer dan vijfduizend soldaten,
hun namen door granaatscherven geschrapt.*

*Maar elke nieuwe lente doet vergeten
hoe gruwelijk de strijd hier is geweest:
van Gent naar Wevelgem de wervelstorm
van fel gekleurde renners die zich in een roes
En heftig hijgend over deze helling hijsen,
vloekend om zoveel labeur dat snijdt
als scherp geslepen staal. Tot zij glanzend
in de lenzen van opgehitste camera's
deze steile oorlogsruit aan flarden fietsen*

*Gesneuvelde soldaten, vallende renners:
Ik ruik hun bloed dat tussen de kasseien ligt gestold,
Hoor hun beenderen kraken, verminking en vernieling,
Beroofd van verse lakens en zachte vrouwenhanden,
Amper ademend na de val, als lucifers gebroken.*

*De wereld stond hier pijnlijk voor hen stil
Zoals voor Prudent Marais op 11 november '14
Of voor Clotaire Renard, twee maand later.*

Opdracht 1

Hoe maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?

.....

.....

.....

.....

.....

Waarom maakt de dichter de analogie tussen koers en oorlog?

.....

.....

.....

.....

.....

Wat vind je zelf van deze analogie?

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 2

Maak zelf een gedicht over wat je geleerd hebt van deze excursie. Wat heb je bijgeleerd? Welk gevoel had je op het Ossuaire Kemmelberg?

Titel:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Inleiding spelvorm

Hieronder wordt het educatief spel "Kemels op de Kemmel" toegelicht. De leerlingen worden in verschillende groepjes van 2/3 personen verdeeld en deze groepjes moeten 10 vragen over de Eerste Wereldoorlog en de streek rond Kemmel trachten juist te beantwoorden en aldus geen 'kemel te schieten'.

De leerlingen mogen bij het beantwoorden van de 10 vragen 3 jokers inzetten:

- Joker 1: opzoeken op het internet
- Joker 2: 'expert' bellen
- Joker 3: gouden tip ontvangen

Het groepje dat de meeste vragen juist heeft beantwoord en van zo weinig mogelijk jokers gebruik heeft gemaakt, "wint de Eerste Wereldoorlog"!

Bijlage X: lesbundel voor de leerlingen Werkvorm 2

Referentiekader

Na het bekijken van het YouTube-fragmentje en deze kort te hebben besproken in de bus. Gaan we samen mondeling op de bus de referentiekader invullen.

- **Tijd?**

- **Ruimte?**

- **Domein?**

POLITIEK - SOCIAAL - ECONOMISCH - CULTUREEL (wetenschap - godsdienst - kunst)

Inleiding spelvorm

Hieronder wordt het educatief spel “De Spion” toegelicht. De leerlingen worden in 2 groepen verdeeld en deze 2 groepen zullen het in 3 opdrachten tegen elkaar opnemen. Op de bus trekt iedere leerling een kaartje die verwijst ze dan tot welke groep ze behoren en welke rol ze krijgen.

Per gewonnen opdracht, krijgt de groep een extra tip om de finale vraag te beantwoorden die dan leidt tot de overwinning.

De leerlingen moeten wel weten dat in elke groep er een spion in hun middens is. De spion heeft als doel de leerlingen in hun groep op een subtiele manier proberen te doen verliezen, het is dus aan de andere leerlingen om te ontmaskeren wie de spion is!

De groep die de finale vraag het snelst juist beantwoord, “wint de Koude Oorlog”!

Opdracht 1

In deze opdracht moeten de leerlingen luisteren naar de gids om zo juist en zo snel mogelijk de vragen te beantwoorden. De eerste groep die de vragen juist beantwoord heeft, wint een tip voor de ultieme finale vraag. Hieronder vinden de leerlingen de vragen voor opdracht 1.

Tip: Denk ook aan het YouTube-fragmentje!

Opgave: luister goed naar de gids en beantwoord de onderstaande vragen. Je mag één keer hulp vragen aan de gids. Het is de bedoeling dat jullie zo snel mogelijk de vragen beantwoorden, maar ze moeten allemaal juist zijn.

1. Waarom is de Commandobunker gebouwd?

.....
.....

2. Wie heeft de Commandobunker gebouwd?

.....
.....

3. Waarom is de Commandobunker in Kimmel gebouwd?

.....
.....

4. In welk jaar is de commandobunker gebouwd?

.....
.....

5. Waarvoor staan de letters 'BSD'?

.....
.....

Opdracht 2

Als tegenhanger van de NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie) werd in 1955 het Warschaupact opgericht onder aanvoering van Sovjet-Unie leider Nikita Chroesjtsjov. In 1991 viel het Pact uit elkaar na het imploderen van de Sovjet-Unie.

Opgave: duid de landen aan van het “Warschaupact”. **Albanië** en **Roemenië** geven we jullie alvast cadeau, maar - naast de **Sovjet-Unie** zelf uiteraard - welke 5 andere landen waren nog lid van het Warschaupact?

- Turkije
- Oostenrijk
- Bulgarije
- Tsjecho-Slowakije
- Griekenland
- Hongarije
- Bondsrepubliek Duitsland (BRD, ‘West-Duitsland’)
- Duitse Democratische Republiek (DDR, ‘Oost-Duitsland’)
- Joegoslavië
- Polen

Schrijf jullie antwoorden op in onderstaande vakjes:

--	--	--	--	--

Opdracht 3

De leerlingen moeten hier de kennis die ze hebben onthouden van het bekijken van het inleidend filmpje kunnen toepassen. Daar werd een mogelijk scenario nagespeeld waarbij een aanval van het 'Orange Block' werd gemeld.

Opgave: Zet het stappenplan in de juiste volgorde van hoe er vroeger gereageerd werd in de Commandobunker.

- A. In het transmissiecentrum komt een codeerde telex binnen.
- B. Een grote briefing volgt in de 'Ops Room' (Operations Room).
- C. De Generaal bekijkt de situatie op de kaart en telefoneert met z'n staf en met de bondgenoten.
- D. Op het terrein zijn de troep nu in beweging. De Ops Room volgt alles op de voet.
- E. Achter gordijnen vergaderen de staf van de landmacht, zeemacht en luchtmacht, samen met de Generalen.
- F. De troepenbeweging van het Orange Block wordt in kaart gebracht. De tegenzet van de Belgische strijdkrachten wordt van hieruit gesteund.

Schrijf jullie antwoorden op in onderstaande vakjes:

--	--	--	--	--	--

Eindopdracht

Elke groep die één of meerdere van de bovenstaande opdrachten als eerst juist heeft opgelost heeft een tip gekregen. De gekregen tip schrijf je hieronder op. Nadien volgt er een finale vraag, de groep die als eerst de finale vraag oplost wint het spel.

Schrijf hieronder de tips die jullie tijdens de vorige opdrachten hebben ontvangen:

1.
2.
3.

Als jullie nog geen tips hebben ontvangen, geen nood: alles is nog mogelijk!

Opgave: luister naar de finale vraag en probeer deze met jullie team op te lossen. Wie deze vraag juist heeft, wint het spel!

Bijlage Z: lesbundel voor de leerkracht Werkvorm 2

Referentiekader

Na het bekijken van het YouTube-fragmentje en deze kort te hebben besproken in de bus. Gaan we samen mondeling op de bus de referentiekader invullen.

- **Tijd?**

- **Ruimte?**

- **Domein?**

POLITIEK - **SOCIAAL** - **ECONOMISCH** - CULTUREEL (wetenschap - godsdienst - kunst)

Inleiding spelvorm

Hieronder wordt het educatief spel "De Spion" toegelicht. De leerlingen worden in 2 groepen verdeeld en deze 2 groepen zullen het in 3 opdrachten tegen elkaar opnemen. Op de bus trekt iedere leerling een kaartje die verwijst ze dan tot welke groep ze behoren en welke rol ze krijgen.

Per gewonnen opdracht, krijgt de groep een extra tip om de finale vraag te beantwoorden die dan leidt tot de overwinning.

De leerlingen moeten wel weten dat in elke groep er een spion in hun middens is. De spion heeft als doel de leerlingen in hun groep op een subtiele manier proberen te doen verliezen, het is dus aan de andere leerlingen om te ontmaskeren wie de spion is!

De groep die de finale vraag het snelst juist beantwoord, "wint de Koude Oorlog"!

Opdracht 1

In deze opdracht moeten de leerlingen luisteren naar de gids om zo juist en zo snel mogelijk de vragen te beantwoorden. De eerste groep die de vragen juist beantwoord heeft, wint een tip voor de ultieme finale vraag. Hieronder vinden de leerlingen de vragen voor opdracht 1.

Tip: Denk ook aan het YouTube-fragmentje!

Opgave: luister goed naar de gids en beantwoord de onderstaande vragen. Je mag één keer hulp vragen aan de gids. Het is de bedoeling dat jullie zo snel mogelijk de vragen beantwoorden, maar ze moeten allemaal juist zijn.

1. Waarom is de Commandobunker gebouwd?

De commandobunker werd gebouwd in het kader van het Pact van Brussel. Het maakte deel uit van het defensieplan tegen potentiële communistische dreigingen.

2. Wie heeft de Commandobunker gebouwd?

De commandobunker werd gebouwd door België, Nederland, Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk.

3. Waarom is de Commandobunker in Kemmel gebouwd?

Strategische ligging: dicht bij bondgenoten (Verenigd Koninkrijk en Frankrijk) en ver weg van het IJzeren Gordijn. Kemmel is/was ook niet zo dichtbevolkt, dus vlotter te evacueren.

4. In welk jaar is de commandobunker gebouwd?

De commandobunker werd gebouwd in 1953.

5. Waarvoor staan de letters 'BSD'?

Belgische Strijdkrachten in Duitsland.

Opdracht 2

Als tegenhanger van de NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie) werd in 1955 het Warschaupact opgericht onder aanvoering van Sovjet-Unie leider Nikita Chroesjtsjov. In 1991 viel het Pact uit elkaar na het imploderen van de Sovjet-Unie.

Opgave: duid de landen aan van het “Warschaupact”. **Albanië** en **Roemenië** geven we jullie alvast cadeau, maar - naast de **Sovjet-Unie** zelf uiteraard - welke 5 andere landen waren nog lid van het Warschaupact?

- Turkije
- Oostenrijk
- Bulgarije
- Tsjecho-Slowakije
- Griekenland
- Hongarije
- Bondsrepubliek Duitsland (BRD, ‘West-Duitsland’)
- Duitse Democratische Republiek (DDR, ‘Oost-Duitsland’)
- Joegoslavië
- Polen

Schrijf jullie antwoorden op in onderstaande vakjes:

Bulgarije	Tsjecho-Slowakije	Hongarije	DDR	Polen
------------------	--------------------------	------------------	------------	--------------

Opdracht 3

De leerlingen moeten hier de kennis die ze hebben onthouden van het bekijken van het inleidend filmpje kunnen toepassen. Daar werd een mogelijk scenario nagespeeld waarbij een aanval van het 'Orange Block' werd gemeld.

Opgave: Zet het stappenplan in de juiste volgorde van hoe er vroeger gereageerd werd in de Commandobunker.

- A. In het transmissiecentrum komt een codeerde telex binnen.
- B. Een grote briefing volgt in de 'Ops Room' (Operations Room).
- C. De Generaal bekijkt de situatie op de kaart en telefoneert met z'n staf en met de bondgenoten.
- D. Op het terrein zijn de troep nu in beweging. De Ops Room volgt alles op de voet.
- E. Achter gordijnen vergaderen de staf van de landmacht, zeemacht en luchtmacht, samen met de Generalen.
- F. De troepenbeweging van het Orange Block wordt in kaart gebracht. De tegenzet van de Belgische strijdkrachten wordt van hieruit gesteund.

Schrijf jullie antwoorden op in onderstaande vakjes:

A	C	E	F	B	D
----------	----------	----------	----------	----------	----------

Eindopdracht

Elke groep die één of meerdere van de bovenstaande opdrachten als eerst juist heeft opgelost heeft een tip gekregen. De gekregen tip schrijf je hieronder op. Nadien volgt er een finale vraag, de groep die als eerst de finale vraag oplost wint het spel.

Schrijf hieronder de tips die jullie tijdens de vorige opdrachten hebben ontvangen:

1. Amerikaanse film
2. George Lucas
3. Darth Vader

Als jullie nog geen tips hebben ontvangen, geen nood: alles is nog mogelijk!

Opgave: luister naar de finale vraag en probeer deze met jullie team op te lossen. Wie deze vraag juist heeft, wint het spel!

Finale vraag

Wat was de nickname voor het 'Strategic Defense Initiative', de wens van toenmalig Amerikaans president Ronald Reagan om een raketschild in de ruimte te plaatsen, zodat de Sovjet-Unie van buiten de dampkring vernietigd kon worden?

Antwoord

"STAR WARS"

Bijlage Y: groepsverdeling Werkvorm 2

TEAM KAPITALISTEN	ROL TROUWE KAPITALIST
TEAM KAPITALISTEN	ROL TROUWE KAPITALIST
TEAM KAPITALISTEN	ROL TROUWE KAPITALIST
TEAM KAPITALISTEN	ROL TROUWE KAPITALIST
TEAM KAPITALISTEN	ROL SPION VOOR COMMUNISTEN
TEAM COMMUNISTEN	ROL TROUWE COMMUNIST
TEAM COMMUNISTEN	ROL TROUWE COMMUNIST
TEAM COMMUNISTEN	ROL TROUWE COMMUNIST
TEAM COMMUNISTEN	ROL TROUWE COMMUNIST
TEAM COMMUNISTEN	ROL SPION VOOR KAPITALISTEN

Bibliografie

Commandobunker Kemmel. (z.d.). Geraadpleegd op 2 mei 2018, van <http://www.toerismeheuvelland.be/nl/commandobunker-kemmel>

Commandobunker van Kemmel. (z.d.). Geraadpleegd op 2 mei 2018, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Commandobunker_van_Kemmel

Slag om de Kemmelberg. (z.d.). Geraadpleegd op 25 mei 2018, van http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/wiki/index.php/Slag_om_de_Kemmelberg

Publiek Geheim - De Commandobunker onder de Kemmelberg [Video]. (2015, 3 januari). Geraadpleegd op 25 mei 2018, van <https://www.youtube.com/watch?v=CuXqJWZLArE>